

УДК 316.346:528.8

Стребкова Ю.В.

к.філос.н., доцент кафедри філософії

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ ҐЕНДЕРНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІТ-ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ГЕОМАТИКИ

У Київському політехнічному інституті ім. Ігоря Сікорського, починаючи з 2015 року, реалізується україно-канадський освітній проект з підготовки фахівців у сфері геоматики [4]. Оскільки ґендерні компетентності входять до рекомендованих як у Канаді, так і в Україні [1, с. 13], нами було розроблено ґендерну складову програми підготовки фахівців-геоматиків [2].

Загальний опис ґендерного компоненту. Кількість слухачів та ґендерний склад груп змінювались, проте активність у аудиторії залишалась на високому рівні. Можна стверджувати, що чим більше слухачами було відвідано ґендерних занять, тим сенситивнішою була аудиторія до ґендерної тематики. Очікувано, що чоловіки проявляли меншу старанність у виконанні завдань, але повсякчас ініціювали дискусії у аудиторії. Протягом реалізації проекту тривалість ґендерних аудиторних занять збільшувалась, оптимальною можна вважати одну пару (дві академічні години) для однієї сесії у разі заочно-дистанційної форми навчання. За форматом заняття – інтерактивні воркшопи з дискусіями та переглядом фото-матеріалів. Враховуючи загальний контекст в Україні, застосовувався інтерсекційний підхід до проблем ґендеру, акцент було зроблено на нерозривних взаємозв'язках ґендерної (не)рівності і загрозах сталому розвитку суспільства. Курс має супроводжуватись бесідами-консультаціями, оскільки запитання, що надходили електронною поштою та у ґендерному блозі Moodle, стосувались здебільшого строків виконання завдань.

До кожного блоку підбираються тематичні матеріали та навчально-методичні матеріали для поглибленого вивчення. Особливу увагу варто приділяти матеріалам для опрацювання ґендерної статистики та роботи з ґендерно дезагрігованими даними.

Завдання та контроль засвоєння матеріалу. Було розроблено два практичних завдання. Основною метою Завдання №1 «Ґендерні аспекти безпеки міського простору» було зацікавити слухачів ґендерною тематикою та показати, що їх професійні здібності можуть бути корисними для безпеки жінок, чоловіків та суспільного простору загалом [3]. Хоча оцінка не впливала на загальний рейтинг, майже всі курсанти виконали завдання добре та на «відмінно», що говорить про зацікавленість аудиторії і актуальність для України ґендерних аспектів безпеки.

Для груп «Просторові інформаційні кадастрові системи та ІПД», та «Просторове моделювання та програмні додатки для ІПД» виконання Завдання №2 було обов'язковим і мало за мету: продемонструвати проблему ґендерного дисбалансу, ґендерної нерівності або ґендерної дискримінації за допомогою знайдених та/або розрахованих даних. Хоча завдання виявилось складним та об'ємним, багато курсантів добре справились із завданням і проявили творчий підхід. Так, двоє слухачів

намагалися розробити власні алгоритми розподілу інформації про землевласників у кадастрових базах задля отримання гендерно дезагрігованих даних.

Фінальні тестування та опитування. За результатами анкетування, що проводилось у системі Moodle наприкінці курсів, переважна більшість випускників (понад 70%), які виконували завдання, хоча і рідко стикається з гендерними даними по роботі, позитивно оцінює, здобуті у процесі навчання, знання з гендерної тематики. Так 96% випускників курсу Spatial Cadastral Information Systems for SDI відчуває себе «непогано» та «чудово» підготованим до роботи з інформацією стосовно критеріїв поділу за гендерними ознаками.

Гендерний блок фінального опитування був доповнений окремим анонімним тестуванням курсантів, присутніх на останніх гендерних заняттях 2017 року. Зокрема, для слухачів програми «ГІС на основі Інтернет та геопортали для ІПД» на початку заняття проводився тест-опитування на розуміння гендерних проблем. Зачитувались твердження, що охоплювали різні сфери та рівні знань і були різні за формою: від нейтральних фактів до «порад» із міжгендерного етикету. Третина тверджень являли собою прості формулювання побутуючих в Україні гендерних стереотипів, інші запитання – прямо чи опосередковано виражають ставлення людини до гендерних ролей.

Оцінка результатів. З аналізу відповідей у цих опитуваннях слідує, що переважна більшість слухачів розрізняє статеві та гендерні відмінності і абсолютна більшість розуміє гендер як соціально сконструйований історико-культурний феномен.

Загалом можна вважати, що слухачі, які пройшли увесь гендерний комплекс проекту:

- розуміють, що гендерна складова присутня у всіх сферах діяльності людини. Наприклад, у одній із робіт Завдання №2 аналізувався Реєстр інженерів–геодезистів на предмет гендерного дисбалансу.
- усвідомлюють, що приватна сфера також залежить від гендерної політики у державі (Результати перевірки Завдання №1).
- знають про наявність в Україні законодавства щодо забезпечення гендерної рівності і гендерної статистики та вміють їх знаходити.
- знають про важливість врахування гендерної складової при прийнятті будь-яких рішень держслужбовцями, хоча і не вважають її обов'язковою та першочерговою.
- мають уявлення про більшість, меншість, дискримінацію як деформацію міжгендерної взаємодії, близько третини стикались із дискримінацією безпосередньо у своєму житті.
- розуміють запити замовника та можуть у загальному вигляді вбудовувати гендерну складову у виконання професійних задач. (Завдання №1 на домашню роботу, спеціально було подано розмитими формулюваннями, проте абсолютно всі, хто здав роботу, правильно його зрозуміли і виконали).
- навчилися ілюструвати гендерну нерівність за допомогою даних. За результатами Завдання №2 більше половини слухачів помітили та підтвердили гендерний дисбаланс у професійній сфері та профільній галузі.

Близько 5-10% чоловіків-курсантів залишаються відвертими противниками гендерної політики. Проте, зважаючи на загальний соціальний контекст в Україні: гендерний дисбаланс у владі та посилення впливу анти-гендерних рухів, радикалізацію прорелігійних організацій, такий відсоток серед випускників освітньої програми є цілком задовільним.

Проблемою в Україні залишається поширеність та вираженість гендерних стереотипів. На жаль, стереотипне уявлення про гендерні ролі, збереглося у більшості курсантів-чоловіків. Можна констатувати поширеність гендерних стереотипів і у професійній сфері. Занепокоєння викликає переконання у професійній меншовартості жінок. Хоча твердження, що жінки гірше розуміються на читанні карт обурило значну частину аудиторії, анонімне анкетування показало, що майже 42% слухачів вважають це твердження вірним. При цьому, середні оцінки жінок-слухачок по роботі з мапами за результатами обох гендерних завдань вищі, ніж такі у слухачів-чоловіків.

Загалом можна сказати, що викладання гендерної тематики виправдало свою мету, привернуло увагу слухачів до гендерних проблем українського суспільства і спонукає їх вирішувати завдання професійними засобами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. – Науково-методична рада МОН України, Протокол № 3 від 29.03.2016. – 29 с.
2. Стребкова Ю. Гендерна складова підготовки фахівців у галузі геоматики // Рівність, лідерство, спілкування в європейських прагненнях української молоді: гендерний дискурс: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції; за заг. ред. проф. В. П. Кравця. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – С. 183-186.
3. Стребкова Ю. Застосування технології картографування для візуалізації гендерно дезагregованих даних // Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2017. – Ч.2. – С. 183-186. Режим доступу: <https://kpi.academia.edu/JuliaStrebkova>
4. Annual report 2015/16 Laying the Foundation for Spatial Data Infrastructure: Building Capacity within the Ukrainian Government to Support Sustainable Economic Growth. – Vancouver Island University, Canada, 2016. – 59 p.